

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Природничо-географічний факультет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОЇ НАУКИ

Збірник статей студентів природничо-географічного факультету
МДПУ імені Богдана Хмельницького

ВИПУСК II

Мелітополь – 2019

УДК 1+55+37+9
А 43

А 43 Актуальні проблеми вітчизняної науки: Збірник статей студентів природничо-географічного факультету МДПУ імені Богдана Хмельницького. Випуск II / За ред. Л. М. Донченко, С.І. Пачева. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2019. 174 с.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Погляд редакційної колегії збірника не завжди співпадає з позицією авторів опублікованих матеріалів. Автори повністю відповідають за стилістику, точність наведених фактів, цитат, власних імен, дат та інших відомостей.

© Автори статей, 2019.
© Мелітопольський
державний педагогічний
університет імені Богдана
Хмельницького, 2019.

ЗМІСТ

Бессараб В.А. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ НИЖНЬОДНІСТРОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	6
Білокобила М.О. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	10
Блищик М., Передерій Д., Шелудько О. ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ	13
Бородіна К.О. ЄВРОПЕЙСЬКА ПОЛІТИКА ІСПАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В ЧАСИ ПРАВЛІННЯ ФІЛІПА ІІ	17
Будей П. ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	22
Гладкий Д. ІСТОРИОГРАФІЯ ВИВЧЕННЯ ІСТОРИЧНИХ ПОГЛЯДІВ М.ДРАГОМАНОВА	25
Горбань С., Придьма А. РОЛЬ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ З ГЕОГРАФІЇ У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	29
Григоренко М., Луконіна Ю. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ НА ТЕРИТОРІЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	33
Донцова К.С. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГІДРОГРАФІЧНОЇ МЕРЕЖІ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я	36
Ейтінгер О.С. СУЧАСНА ДИНАМІКА БЕРЕГОВОЇ ЗОНИ В РАЙОНІ АРАБАТСЬКОЇ СТІЛКИ	39
Жук Д.В. ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА У МІСТІ ВОЛНОВАХА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	44

Кафо С. В. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ НООСФЕРНОЇ КОНЦЕПЦІЇ В. ВЕРНАДСЬКОГО ЯК СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	47
Кирєєв К.Є. МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ДО МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	53
Ковальчук А., Начосна В. РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	57
Кожасєва А.С. ФАКТОРИ, ЩО ОБУМОВЛЮЮТЬ РОЗВИТОК АБРАЗЙНО-ЗСУВНИХ БЕРЕГІВ НА ПІВНІЧНОМУ УЗБЕРЕЖЖІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ ...	61
Козинець В.С. ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ СИСТЕМ ПІВНОЧІ ТА ПІВДНЯ У 1820-Х РОКАХ	70
Кремень В.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕОГРАФІЧНОГО ЗМІСТУ БАНКНОТ КРАЇН ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ	73
Младьонов І.М. ЕКОНОМІЧНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ В ДОБУ ПЕРЕБУДОВИ	76
Мусна А.С. ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ТОМАША МАСАРИКА.....	81
Мусієнко В.М. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ В РІЗНІ ВІКОВІ ПЕРІОДИ	84
Непша Я.Ю. СУЧАСНІ ЕКЗОГЕННІ ГЕОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	89
Оніщенко С.С. СТАН ТА ВИКОРИСТАННЯ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	92
Оношко А.О. ХАРАКТЕРИСТИКА АРХИЗЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО МІКРОРАЙОНУ	96
Передрій Д.О. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛІМАТУ КУОРТУ КИРИЛІВКА	99
Пласкальна К. ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ПРАЦІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ	104

Прохорова Д. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИДАТНОСТІ РІЧОК УКРАЇНИ ДЛЯ ВОДНОГО ТУРИЗМУ	107
Сагдієва І.І., Панченко А.Ю., Передерій Д.М. СТАНОВЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ УКРАЇНИ	110
Саприкін В.В. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	114
Склярів Р. В. ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОБЛЕМ МЕЛІТОПОЛЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ МІСТА	118
Галдикіна О. Р. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ХРИСТИЯНСТВА НА ТЕРИТОРІЇ БОЛГАРІЇ	121
Терзієв В.М. ПОЛІТИЧНА КОНФРОНТАЦІЯ МІЖ АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ...	124
Устименко І.О. ХАРАКТЕРИСТИКА НЕТРАДИЦІЙНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В ЗАКАРПАТТІ	129
Чопик Д.І. СУЧАСНИЙ СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ м. ЗАПОРІЖЖЯ	132
Шелудько О.М. СТРУКТУРА ТА ОБСЯГИ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ	135
Ситнеко М. ВПЛИВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН НА СОЦІАЛЬНИЙ-ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН УЗБЕРЕЖЖЯ АЗОВСЬКОГО МОРЯ	140
Абраменко О., Арапан М., Тонка Н. СУЧАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ UNWTO ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В СВІТІ..	146
Денисенко В., Турецька А. ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ЛАНДШАФТО-ЗНАВСТВА ЯК НАУКОВОГО НАПРЯМУ	149

Дядік О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	153
Кириєнко Ц., Німич І., Боярський М. ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ГОСПОДАРСТВА У ТЕРИТОРІАЛЬНО-ТУРИСТИЧНИХ КОМПЛЕКСАХ УКРАЇНИ	158
Рибалкіна К., Згоба М., Бабіцька О. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	161
Кожасва А.С. ГІДРОГЕОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ ПІДЗЕМНИХ ВОД БУЧАЦЬКИХ ВІДКЛАДІВ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ ДІЛЯНКИ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОГО МІСЬКОГО ВОДОЗАБОРУ	165
Верхова К.О. БАЛКИ ЯК ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ НИЖНЬОДНІПРОВСЬКОГО ЕКОКОРИДОРУ	170

2. Зима О. Потенціал екологічного туризму в Україні / О.Зима, М.Голуб. URL: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2015/05/6.pdf>
3. Любіцева О. Розвиток екологічного туризму в Україні / О. Любіцева, К. Сташук // Економічна та соціальна географія. — 2002. — Вип. 53. — С. 189–196.
4. Новицька С. Екологічний туризм як пріоритетний напрямок сталого розвитку туристичної сфери / С.Новицька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. - 2013. - №2. - С.164-169
5. Honey M. Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise? (Second ed.) / M. Honey. — Washington DC: Island Press, 2008. — 568 p.

УДК 551:49 (477)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ГІДРОГРАФІЧНОЇ МЕРЕЖІ ПІВНІЧНОГО ПРИАЗОВ'Я

*Донцова К.С.,
студентка магістратури, спеціальність
014.07 Середня освіта (Географія)
(науковий керівник –
к.геогр.н., доц. Тамбовцев Г.В.)*

Гідрографічну мережу північно-західного узбережжя складають середні і малі річки з їх притоками, частина акваторії Азовського моря, солоні і прісні озера та лимани морського узбережжя. На території Північно-Західного Приазов'я налічується 14 річок, які відносяться до басейну Азовського моря. Їх загальна довжина 944,1 км, площа водозабору – 10613 км² [1,2]. Ці річки мають 30 приток довжиною понад 10 км I і II порядків сумарною довжиною 831 км; 423 притоки довжиною

менше 10 км, а також систему балок і розділів. Усі річки басейну Азовського моря (згідно Листу облводгоспу №06/5666 від 17.07.1996 р.) відносяться до малих річок, крім р. Молочна, яка відноситься за класифікацією до середніх, є найдовшою річкою території, складається з трьох частин – рр. Токмак, Токмачка і Молочна; від витoku до гирла її довжина складає 197 км.

Територіально річкову мережу Північно-Західного Приазов'я можна поділити на дві частини: західну і східну. Вони відрізняються одна від одної будовою поверхні, кліматичними умовами і характером режиму [2].

Так, річки західної частини території мають рівну течію, русла їх часто меандрують, долини мають широку заплаву. Річки східної частини території беруть початок на Приазовській височині, у верхів'ях мають напівгірський характер, їх русла сильно врізані, неширокі, обмежені крутими схилами долини, береги яких рясніють ярами і балками. Нижче за течією долини цих річок стають ширшими, берегові схили пологими, течія повільна, утворюються меандри і стариці, заплави заболочуються. У верхів'ях ці річки мають швидку течію і розвивають інтенсивну ерозійну діяльність. У зв'язку з цим різко відрізняється густина річок західної частини від східної.

На заході вона не перевищує $0,19 \text{ км/км}^2$, а на сході досягає $0,36 \text{ км/км}^2$. За середньою довжиною річки західного басейну (р. Молочна 197 км) довші за річки східного басейну (р. Обитічна 100 км). Найбільшою річкою, яка протікає в західній частині регіону є р. Молочна, а в східній частині – рр. Обитічна і Берда [3,с.272].

Основним джерелом живлення річок Північно-Західного Приазов'я є атмосферні опади. Збільшення кількості опадів із заходу на схід можна пояснити впливом рельєфу – на схід абсолютні висоти зростають. Найменша кількість опадів характерна для басейнів рр. Великий і Малий Утлюк, далі на схід кількість опадів збільшується і на Приазовській височині вони можуть в окремі роки досягати 550 мм. Значну роль в

живленні річок відіграють талі весняні води і підземний стік, особливо у межах Приазовської височини та її схилів.

Характер водного режиму річок визначається особливостями повені та її тривалістю. В річному ході рівня води на річках басейну Азовського моря зазвичай виділяють два максимуми (в період весняної повені і в період літніх паводків) і два мінімуми (в кінці літа і початку осені і взимку). У весняний період (лютий – квітень) відбувається 45-60% річного стоку [1,2]; інтенсивний підйом рівня весняної повені починається з другої декади лютого; спад води на річках закінчується в другій половині березня – початку квітня. Меженний стік (травень, січень) складає 40-45% річного; період літньо-осінньої межені перекривається дощовими паводками, які характерні для всіх річок Північно-Західного Приазов'я. Річні величини шару стоку річок змінюються із заходу від 0,4-6,7 мм (для р. Молочна) на схід до 11-15 мм (рр. Лозуватка і Берда). Така зміна величин річкового стоку пояснюється зміною кількості опадів на досліджуваній території.

Виходячи з вищесказаного, річки Північно-Західного Приазов'я можна об'єднати в окремі групи за таких ознаками: за величиною басейну, за довжиною, за площею водозбору, за характером течії, за характером витоків, за схильністю до пересихання [4,с.95].

Типи річок за площею водозбору: а) річки з площею водозбору 100-1000 км² (рр. Апанли, Великий Утлюк, Домузла, Корсак, Лозуватка, Кільтичя, Малий Утлюк); б) річки з площею водозбору 1000-2000 км² (рр. Обитічна, Берда); в) річки з площею водозбору понад 2000 км² (р. Молочна).

Типи річок за характером течії: а) рівнинні річки з повільною течією – типово степові (рр. Домузла, Великий і Малий Утлюк, Ташенак, Молочна, Лозуватка, Корсак); б) річки, які у верхній течії мають вид напівгірської річки (рр. Берда і Обитічна).

Типи річок за характером витоків: а) річки, що беруть початок на схилах Приазовського кристалічного масиву, на

відмітках вище 200 м над рівнем моря і живляться з джерел, що витікають з кристалічних порід (рр. Берда, Обитічна, Лозуватка, Молочна, Корсак та їх притоки); б) річки, які беруть початок на відмітках 50-55 м над рівнем моря, і живляться в основному за рахунок атмосферних опадів (рр. Домузла, Джекельня, Ташенак, Малий і Великий Утлюк і їх притоки).

Типи річок по схильності до пересихання: а) частково пересихаючі річки, які пересихають у верхів'ях (рр. Крульман, Апанли, Метрозли, Куркулак, Акчокрак, Арабка); б) ті, що пересихають в нижній течії (рр. Чингул, Джекельня, Ташенак, Кільтиччя, Великий Утлюк, Лозуватка); в) не пересихаючі річки (рр. Молочна, Берда та Обитічна).

Список використаних джерел та літератури

1. Даценко Л.М., Молодиченко В.В., Непша О.В. Північно-Західне Приазов'я: геологія, геоморфологія, геолого-геоморфологічні процеси, геоекологічний стан: монографія Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 308 с.
2. Даценко Л.М., Молодиченко В.В., Воровка В.П. Фізична географія Запорізької області. Хрестоматія. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. 200 с.
3. Іванова В.М., Непша О.В., Сапун Т.О. Основні показники морфометрії та гідрологічного режиму річок Північно-Західного Приазов'я. Парадигматичні аспекти й дилеми розвитку науки та освіти: монографія. Конін – Ужгород – Мелітополь – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2019. С.272-283.
4. Непша О.В. Гідрологічні особливості річок Північно-Західного Приазов'я. Екологічний шлях у майбутнє: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Умань, 29-30 березня 2012 р.) К.: Науковий світ, 2012. С.95-96.